

יום טוב פרק שני ביצה

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

א א מ"י מ"ו מהלכות
 י"ט הלכה א סתם
 ללחן ע"ה טו"ט א"ח
 סתם תקיף ט"ז א'
 ב ב מ"י ט הלכה ג
 טו"ט ט ט"ז
 ג ג מ"י ט הלכה ה
 טו"ט ט טו"ט ט'
 ד ד מ"י ט הלכה ו
 ה [מ"י ט ט"ז הלכה ז
 טו: ה ו מ"י ט ט'
 הלכה ט ט'
 ט טו"ט א"ח סתם
 ז ז טו"ט ט ט'
 ט טו"ט ט ט'
 ט טו"ט ט ט'

ורבינו הגאון
 י"ט שחל כ"ר לא יבשל
 בתחילה מיר"ט לשבת
 כ"ר. מנא לן שעשה
 תבשיל וסמך עליו
 לשבת. אמר שמואל
 מברכה זכור את יום
 השבת. כלומר זכור
 מקודש יום טוב שבת
 להשתחויה. ואמר רבא ברין
 שרודע כי יתיר צוין
 לבשל לשבת כפי עשוי,
 אף הוא מוכרח לברך מנה
 יפה לשבת שלא יבשל
 הכל ליו"ט. רב אשי אמר
 למה אין מבשילין מיום
 לשבת אלא ע"י עירוב.
 כדי שיאמרו אין אופין
 מיר"ט לשבת קרי מיר"ט
 [לחול]. ואקשינן עליה אי
 יפה לשבת הא למה לי מיר"ט
 י"ט אפילו ביר"ט נמי.
 ומשנינן אלא גורד שמא
 יפגע ביר"ט ונמצא אופה
 ומבשל כלא עירובי
 שבת. ומנא פסקי.
 טעמא דמתני' מהכא, את
 אשר תאפו אפוא ואת אשר
 וכו'. כלומר אם אפיתם
 מאתמול אפוא ב"ה, וכן
 אם יש לכם ככר פבושל
 באימה, והאי א אשר
 קלימה בחול אלא מיר"ט
 לשבת. ומפרש שאין
 אופין אלא על האפו,
 ואין מבשילין אלא על
 המבשיל, מיין סמכין
 לעירובי תבשילין מן
 התורה. פירוש בעלי
 פסוקים הם בעלי חביות
 גדולות. כלומר יש להן
 הרבה ומשכימין שישפך
 להם היין עד הערב בעלי
 [כדים פחות מהם]. לניחן
 פחות מן הכדים, הוכחות
 פחות מן הלחין. [כח
 השפיות] א [כח השפיות]
 אמר לן [הלל] בעלי
 מירה. כלומר אין להם
 כלום. לא קיימי שפחת
 י"ט ולא פחות בהמ"ד
 שכבר יצאו. ואיך כל מי
 שהיה יכול להניח עירובי
 תבשילין ולא עירוב פשוט
 הוא. מאי כי חרות ה' היא
 משעוכם. אמר הקב"ה
 לישאל לו עלי ושמתו
 היום וקדשוהו והאמינו בו
 ואני פורע. כלומר קיימו
 מצות חרות ה' שאמר
 הקב"ה ושפחת בתוך,
 והאמינו שאנו מוכן לכם
 ברבה כמעשה יריכם כדי
 שתפדנו מה שלקחתם
 בהלוואה. וא"ר יוחנן
 הרודה שיתקיימו נבטיו
 ישע בתן ארי שנאמר
 ארירי במרום ה'. כלומר

יום טוב. לא יבשל כפחלה. להיות תחלת בשולו ועיקרו לשם שבת אלא לשם יו"ט. והוא תחלת בשולו והמשורר יהא לשבת כדקמי
 ואולי אכל מבשל הוא ליו"ט וכלל הערמה דקמתי לקמין: **עושה תבשיל.** לשם ערוב: **ויזנה שעליו.** שהיו עומק בילה על
 הדג כשולין אותו: **אכלו או שאבד.** קודם ששול כל לרבי שבת: **סומך עליו.** לשם ששנינו: **גב' מנא הני מילי.** לאו דוקא מקראי
 לייף דערובי תבשילין דרננן והכי קא מבעיא ליה אהיבא אסמכוה דננן: **זכור.** אין זכירה אלא בדבר המשמחה: **וזכרו מאחר שבת** להשתחויה.
 כשבת יו"ט עבר שבת קרוב שבת
 להשתחח מחמת יו"ט שמרבה עבודתה
 היום ואינו מניח לשבת כדי כבודו
 והוא יזכור הכתוב ולכרו וכשמעבר
 ערובי תבשילין נמצא שזכרו שהרי
 לאינו עושה אלא מחמת שבת: **מ"ט.**
 למה תקנו ערוב קרא ודאי לאו
 בערוב משעויה ולא ערוב משמעת
 מיניה ואסמכתא בעלמא הוא וכי אתא
 קרא לקדוש היום אתא כדמנא
 כפסחים [דף קו]. וזכרה על היין
 וערוב מדרבנן ומה ראו לתקן:
אמר רבא כ"ד שיכרו בו. מתוך
 שמעבר וזכר את השבת ואינו מכלה
 את הכל ליו"ט וזכור מנה ליה ומנה
 ליה: **רב אשי אמר.** לא לכבוד שבת
 תקנוהו אלא לכבוד יום טוב: **כדי**
שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת.
 אלא א"כ החמיל מבעוד יום דליני
 אלא כגומר והולך אבל אחמולי לא:
 ק"ו דמיום טוב לחול. לגמרי לא:
בשלמא לרב אשי. דלאמר לכבוד
 יו"ט תקנוהו כדי שיאמרו אסור
 להתחיל בשולו שבת ביו"ט היינו דמעבר
 יו"ט והולך לעשותו: **אלא לרבא.**
 דלאמר כדי שיכרו: **אפי' ביו"ט.**
 יעשהו לפני עבודת יו"ט יש כאן
 זכירת שבת לרבוך מנומיה: **שם**
ישע. ישכח ולא יערב משום דעירוב:
ופנא מייסי לס מהכא. כי דרך
 שיטת התלמוד כשמתחילין האמוראין
 להזיז טעם מן המקרא ויש תנא של
 ברייתא למד אותו ממקום אחר נקט
 הכי כלומר האמוראין למדוהו כאלו
 והתנא למד מהכא: **אם אשכחן**
אפו. הוה ליה לתכחז היום אפו
 ובשלו אלא רמו הוא שיש לך יום ששי
 שחין אופין ללוקח מחסר: **אלא על**
האפו. בחמישי בשבת: **אופין.**
 פת: **מבשילין.** תבשיל: **שיהו יושב**
ודורש. ביום טוב: **יטפה כס**
ראשונה. לפעוד עבודת יום
 טוב והנימיהו דורש: **בעלי פססין.**
 חביות גדולות הכניו להם [בצננות]
 ומסך משמאות לפיכך מהרו ללשא
 כלומר בעלי נפש הן ואינן יגעין
 לשמוע תורה: **הללו בעלי מארה.**
 שהיה בית המדרש מתרוקן מאל
 וגנאי הדבר וקשה בעיניו: **עד**
מאי הם יושבין ל"ג: החמילו פניהם
 כל

יום טוב "שחל להיות ערב שבת לא
 יבשל בתחלה מיום טוב לשבת
 אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הותיר הותיר
 לשבת ועושה תבשיל מערב יו"ט וסומך עליו
 לשבת בית שמאי ואמרים שני תבשילין ובית
 הלל ואמרים תבשיל אחד ושורין בדג וביצה
 שעליו שהן שני תבשילין יאכלו או שאבד
 לא יבשל עליו בתחלה ואם שירר ממנו כל
 שהוא סומך עליו לשבת: **גב' מנא"מ** אמר
 שמואל דאמר קרא וזכור את יום השבת
 לקדשו וזכרו מאחר שבא להשכיחו מאי טעמא אמר רבא כדי שיכרו
 מנה יפה לשבת ומנה יפה ליום טוב רב אשי אמר יכדי שיאמרו אין אופין
 מיום טוב לשבת קל וחומר המיום טוב לחול לתר עושה תבשיל מערב יום
 טוב וסומך עליו לשבת בשלמא לרב אשי דאמר כדי שיאמרו אין אופין
 מיום טוב לשבת היינו דמערב יום טוב אין ביום טוב לא אלא לרבא מאי איריא
 מערב יום טוב אפילו ביום טוב נמי אין הכי נמי אלא גורד שמא יפגע ותנא
 מייתי לה מהכא את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשולו מכאן אמר
 ר' אלעזר אין אופין אלא על האפו ואין מבשילין אלא על המבושל
 מכאן סמכו חכמים לערובי תבשילין מן התורה ת"ר מעשה כרבי אליעזר
 שהיה יושב ודרש כל היום כולו בהלכות יום טוב יצתה כת ראשונה
 אמר הללו בעלי פססין כת שניה אמר הללו בעלי חביות כת שלישית
 אמר הללו בעלי כדון כת רביעית אמר הללו בעלי לניחן כת חמישית
 אמר הללו בעלי כוסות התחילו כת ששית לצאת אמר הללו בעלי מארה
 נתן עיניו בתלמידים התחילו פניהם משתנין אמר להם בני לא לכם אני אומר
 אלא להללו שיצאו ששמינים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה בשעת פטירתן
 אמר להם ילכו אכלו משמנים ושמו ממחקים ושלאו מנות לאין נכון לו
 כי קדוש היום לארוננו ואל תעצבו כי חרות ה' היא מעוכם אמר מר
 שמניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה והא שמחת יום טוב מצוה היא
 רבי אליעזר לטעמיה דאמר שמחת יום טוב רשות דתנאי רבי אליעזר
 והוא אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה
 ר' יהושע אומר הלכה חציו לה' וחציו לכם אמר רבי יוחנן ושניהו שונה
 אחד דרשו כתוב אחד אומר יעצרת לה' אלהיך וכתוב אחד אומר
 יעצרת תהיה לכם הא כיצד רבי אליעזר סבר או כולו לה' או כולו לכם
 ורבי יהושע סבר חלקהו חציו לה' וחציו לכם מאי לאין נכון לו אמר רב
 חסדא למי שלא הניח עירובי תבשילין איכא דאמרי מי שלא היה לו להניח
 עירובי תבשילין אבל מי שהיה לו להניח עירובי תבשילין ולא הניח פושע הוא
 מאי כי חרות ה' היא מעוכם אמר ר' יוחנן משום ר' אליעזר בר' שמעון אמר
 להם הקב"ה לישראל בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע
 ואמר ר' יוחנן משום ר' אליעזר בר' שמעון הרוצה שיתקיימו נבטיו ישע בהן
 אדר שאמר ר' ארירי במרום ה' אי נמו אדרא כשמיה כדאמרי אינשי
 מאי אדרא דקיימא לדרי דרי תניא נמי הכי שדה שיש בה אדר אינה נגולת
 ואינה נחמסת ופירותיה משתמרין תני רב תחליפא אחוה דרבנאי חזוואה
 אבל

משנין. ככונן שטעם על כת ששית מפני שאחרו ללשא וכ"ש עליו: **חיי שעה.** כעודה: **אכלו משמנים.** מקרא הוא כספר עורא
 עד כי חרות ה' היא מעוכם: **שלא היה לו להניח.** כגון שאבדה לו אבדה מערב יו"ט ומחור כל היום אחריה: **חידוש ה'.** שמתה
 שאלם עושים בשביל הקב"ה הכי היא מעוכם הכי היא מעוכם לשלם הקפומים ומלוותים שאלו בשבילה: **שיקיימו לו נבטיו.** שלא
 יהא אדם חומק ונחל שדות מעוכם היא מעוכם שאלם לשלם הקפומים ומלוותים שאלו בשבילה: **שיקיימו לו נבטיו.** שלא
 על שמו ואם הולך למדינת הים ונח אחר והחזיק בה יש לו עדים הרבה שהיתה שלו ואילו מכרה היה הקול יולא להיות נקראת על שמו
 של שני: **שנאמר אדיר במרום.** כלומר שאבד לשון קיים וחוק ולכן נקרא אדר: **כשמיה.** כשמו שמפרשין בני אדם את שמו:
נחמסת. חמסן יביד דמיה אלא שולקן כח ויש קול לדבר והיום או מחר מומניו לבית דין: **ופירותיה משתמרין.** לא ידענא מאי היא. י"מ
 שטוען אותו על הגזולים ויש לו ענפים הרבה והוא לשהה לגדר. ולי נראה שהוא מן עשב חסוד וזכרו מתעבר עס הפירות וזכרה
 לכן קאמר ומשתמרת התבואה מן הכנימה והתולעים שירת אותו וזע מברין והורגן כדאמר בחומטין משמרת התבואה במסכת שבת [דף לז.]:
 כל

או אובל ושותה או יושב ושונה.
 ואע"ג דלעיל קאמר לתלמידיו
 אכלו משמנים ושמו ממחקים משום
 דקיים הדרכה הוא דהא כשאר ימים
 נמי היו אוכלים אחר הדרכה ומ"מ
 אמר להו אכלו משמנים ושמו ממחקים
 משום שמחת יום טוב: **לוו עלי**
ואני פורע. והא דאמר [פסחים דף
 ק.ט] עשה שמך מול ואל תזכרך
 לבניות ה"מ כשלין ילו ואי לפרוע:
 כל

ורבינו הגאון
 י"ט שחל כ"ר לא יבשל
 בתחילה מיר"ט לשבת
 כ"ר. מנא לן שעשה
 תבשיל וסמך עליו
 לשבת. אמר שמואל
 מברכה זכור את יום
 השבת. כלומר זכור
 מקודש יום טוב שבת
 להשתחויה. ואמר רבא ברין
 שרודע כי יתיר צוין
 לבשל לשבת כפי עשוי,
 אף הוא מוכרח לברך מנה
 יפה לשבת שלא יבשל
 הכל ליו"ט. רב אשי אמר
 למה אין מבשילין מיום
 לשבת אלא ע"י עירוב.
 כדי שיאמרו אין אופין
 מיר"ט לשבת קרי מיר"ט
 [לחול]. ואקשינן עליה אי
 יפה לשבת הא למה לי מיר"ט
 י"ט אפילו ביר"ט נמי.
 ומשנינן אלא גורד שמא
 יפגע ביר"ט ונמצא אופה
 ומבשל כלא עירובי
 שבת. ומנא פסקי.
 טעמא דמתני' מהכא, את
 אשר תאפו אפוא ואת אשר
 וכו'. כלומר אם אפיתם
 מאתמול אפוא ב"ה, וכן
 אם יש לכם ככר פבושל
 באימה, והאי א אשר
 קלימה בחול אלא מיר"ט
 לשבת. ומפרש שאין
 אופין אלא על האפו,
 ואין מבשילין אלא על
 המבשיל, מיין סמכין
 לעירובי תבשילין מן
 התורה. פירוש בעלי
 פסוקים הם בעלי חביות
 גדולות. כלומר יש להן
 הרבה ומשכימין שישפך
 להם היין עד הערב בעלי
 [כדים פחות מהם]. לניחן
 פחות מן הכדים, הוכחות
 פחות מן הלחין. [כח
 השפיות] א [כח השפיות]
 אמר לן [הלל] בעלי
 מירה. כלומר אין להם
 כלום. לא קיימי שפחת
 י"ט ולא פחות בהמ"ד
 שכבר יצאו. ואיך כל מי
 שהיה יכול להניח עירובי
 תבשילין ולא עירוב פשוט
 הוא. מאי כי חרות ה' היא
 משעוכם. אמר הקב"ה
 לישאל לו עלי ושמתו
 היום וקדשוהו והאמינו בו
 ואני פורע. כלומר קיימו
 מצות חרות ה' שאמר
 הקב"ה ושפחת בתוך,
 והאמינו שאנו מוכן לכם
 ברבה כמעשה יריכם כדי
 שתפדנו מה שלקחתם
 בהלוואה. וא"ר יוחנן
 הרודה שיתקיימו נבטיו
 ישע בתן ארי שנאמר
 ארירי במרום ה'. כלומר

משנין. ככונן שטעם על כת ששית מפני שאחרו ללשא וכ"ש עליו: **חיי שעה.** כעודה: **אכלו משמנים.** מקרא הוא כספר עורא
 עד כי חרות ה' היא מעוכם: **שלא היה לו להניח.** כגון שאבדה לו אבדה מערב יו"ט ומחור כל היום אחריה: **חידוש ה'.** שמתה
 שאלם עושים בשביל הקב"ה הכי היא מעוכם הכי היא מעוכם לשלם הקפומים ומלוותים שאלו בשבילה: **שיקיימו לו נבטיו.** שלא
 יהא אדם חומק ונחל שדות מעוכם היא מעוכם שאלם לשלם הקפומים ומלוותים שאלו בשבילה: **שיקיימו לו נבטיו.** שלא
 על שמו ואם הולך למדינת הים ונח אחר והחזיק בה יש לו עדים הרבה שהיתה שלו ואילו מכרה היה הקול יולא להיות נקראת על שמו
 של שני: **שנאמר אדיר במרום.** כלומר שאבד לשון קיים וחוק ולכן נקרא אדר: **כשמיה.** כשמו שמפרשין בני אדם את שמו:
נחמסת. חמסן יביד דמיה אלא שולקן כח ויש קול לדבר והיום או מחר מומניו לבית דין: **ופירותיה משתמרין.** לא ידענא מאי היא. י"מ
 שטוען אותו על הגזולים ויש לו ענפים הרבה והוא לשהה לגדר. ולי נראה שהוא מן עשב חסוד וזכרו מתעבר עס הפירות וזכרה
 לכן קאמר ומשתמרת התבואה מן הכנימה והתולעים שירת אותו וזע מברין והורגן כדאמר בחומטין משמרת התבואה במסכת שבת [דף לז.]:
 כל

הגהות הגר"א
 [א] תוספות ס"ד טו.
 כשלין לו ממי ללש: כ"ל:

מוקף רש"י
 חיי עולם. מורה ושבת.
 חמטין כ"א.

י"ט שחל כ"ר לא יבשל בתחילה מיר"ט לשבת כ"ר. מנא לן שעשה תבשיל וסמך עליו לשבת. אמר שמואל מברכה זכור את יום השבת. כלומר זכור מקודש יום טוב שבת להשתחויה. ואמר רבא ברין שרודע כי יתיר צוין לבשל לשבת כפי עשוי, אף הוא מוכרח לברך מנה יפה לשבת שלא יבשל הכל ליו"ט. רב אשי אמר למה אין מבשילין מיום לשבת אלא ע"י עירוב. כדי שיאמרו אין אופין מיר"ט לשבת קרי מיר"ט [לחול]. ואקשינן עליה אי יפה לשבת הא למה לי מיר"ט י"ט אפילו ביר"ט נמי. ומשנינן אלא גורד שמא יפגע ביר"ט ונמצא אופה ומבשל כלא עירובי שבת. ומנא פסקי. טעמא דמתני' מהכא, את אשר תאפו אפוא ואת אשר תבשלו בשולו מכאן אמר ר' אלעזר אין אופין אלא על האפו ואין מבשילין אלא על המבושל מכאן סמכו חכמים לערובי תבשילין מן התורה ת"ר מעשה כרבי אליעזר שהיה יושב ודרש כל היום כולו בהלכות יום טוב יצתה כת ראשונה אמר הללו בעלי פססין כת שניה אמר הללו בעלי חביות כת שלישית אמר הללו בעלי כדון כת רביעית אמר הללו בעלי לניחן כת חמישית אמר הללו בעלי כוסות התחילו כת ששית לצאת אמר הללו בעלי מארה נתן עיניו בתלמידים התחילו פניהם משתנין אמר להם בני לא לכם אני אומר אלא להללו שיצאו ששמינים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה בשעת פטירתן אמר להם ילכו אכלו משמנים ושמו ממחקים ושלאו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לארוננו ואל תעצבו כי חרות ה' היא מעוכם אמר מר שמניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה והא שמחת יום טוב מצוה היא רבי אליעזר לטעמיה דאמר שמחת יום טוב רשות דתנאי רבי אליעזר והוא אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה ר' יהושע אומר הלכה חציו לה' וחציו לכם אמר רבי יוחנן ושניהו שונה אחד דרשו כתוב אחד אומר יעצרת לה' אלהיך וכתוב אחד אומר יעצרת תהיה לכם הא כיצד רבי אליעזר סבר או כולו לה' או כולו לכם ורבי יהושע סבר חלקהו חציו לה' וחציו לכם מאי לאין נכון לו אמר רב חסדא למי שלא הניח עירובי תבשילין איכא דאמרי מי שלא היה לו להניח עירובי תבשילין אבל מי שהיה לו להניח עירובי תבשילין ולא הניח פושע הוא מאי כי חרות ה' היא מעוכם אמר ר' יוחנן משום ר' אליעזר בר' שמעון אמר להם הקב"ה לישראל בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע ואמר ר' יוחנן משום ר' אליעזר בר' שמעון הרוצה שיתקיימו נבטיו ישע בהן אדר שאמר ר' ארירי במרום ה' אי נמו אדרא כשמיה כדאמרי אינשי מאי אדרא דקיימא לדרי דרי תניא נמי הכי שדה שיש בה אדר אינה נגולת ואינה נחמסת ופירותיה משתמרין תני רב תחליפא אחוה דרבנאי חזוואה אבל